

سؤالات چهار گزینه‌ای (۲ نمره)	۱- الف	۲- د	۳- ب	۴- ج		
سؤالات چهار گزینه‌ای (۲ نمره)	سؤالات چهار گزینه‌ای (۲ نمره)					
۱- دو اصطلاح «تحذیر» و اغراء را تعریف کرده، بیان کنید هریک از مثال‌های زیر کدام یک از این دو به شمار می‌آید.	(ا) الأهل والولد	(ب) رأسک والسيف				
تحذیر: متکلم مخاطب را وادار کند از امری که مورد پسند نیست، اجتناب و دوری کند. (۷۵/.)						
اغراء: متکلم مخاطب را وادار کند به امری که مطلوب و نیکو است، توجه کند. (۷۵/.)						
(الف) اغراء (۲۵/.)						
۲- مطابق نمونه، نوع تابع به کار رفته در آیات زیر را از میان اصطلاحات داده شده، بیابید.						
۱- بدل اشتمال / ۲- بدل جمله از جمله / ۳- نعت مقطوع / ۴- بدل فعل از فعل / ۵- تأکید معنوی / ۶- نعت جمله / ۷- تأکید لفظی جمله						
۸- عطف بیان / ۹- نعت سببی / ۱۰- عطف بر ضمیر متصل / ۱۱- بدل کل از کل						
نمونه: ﴿قُلْ أَصْحَابُ الْأَخْدُودِ إِنَّمَا ذَرَتُ الْوَقْدَدِ﴾ : بدل اشتمال						
ج) ﴿تَكُونُ لَنَا عِيدًا لَّوْلَنَا وَآخِرَنَا﴾ : ب) ﴿إِنَّهَا بَقْرَةٌ صَفْرَاءٌ فَاعِيَ لَنَفْهَهَا﴾ : ه) ﴿وَافْرَأَتْهُ حَمَّالَةً حَاطِبَ﴾ : ز) ﴿يُسُومُونَكُمْ سَوْءَ الْعَذَابِ يُدَبِّحُونَ أَبْنَاءَكُمْ﴾ :						
(الف) إِنَّكَ بِالْوَادِ الْمَقَدَّسِ طَوِيٌّ : (د) وَافْرَأَتْهُ حَمَّالَةً حَاطِبَ : (ز) يُسُومُونَكُمْ سَوْءَ الْعَذَابِ يُدَبِّحُونَ أَبْنَاءَكُمْ :						
ح) ﴿أَمَدَّكُمْ بِمَا تَعْلَمُونَ﴾ : ج) ﴿أَمَدَّكُمْ بِأَنْعَامٍ وَبَنِينَ﴾ :						
ج) بدل کل از کل و) تأکید لفظی جمله ح) بدل جمله از جمله	ب) نعت سببی ه) نعت جمله	ب) نعت سببی ه) نعت مقطوع ز) بدل فعل از فعل				
(۸) مورد - هرکدام (۲۵/.)						
۳- اعراب فعل‌های مشخص شده را تعیین کنید. (از میان ۶ مورد زیر، تنها به ۴ عدد پاسخ گویید)						
ج) ﴿وَلَا نُظْفِرُوا فِيهِ فَيَجِلَّ عَلَيْكُمْ غَضَبِي﴾ : ب) ﴿وَلَمَّا يَعْلَمَ اللَّهُ الَّذِينَ جَاهَدُوا مِنْكُمْ وَيَعْلَمُ الصَّابِرِينَ﴾ : ه) ﴿أَتَيْنَاكُمْ مَمَّا كُنْتُمْ تَرْتَعِنَّ وَلَمْ يَلْعَبْ﴾ : د) ﴿وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ يَعْلَمُهُ اللَّهُ﴾ :						
(الف) لَوْيُطِيعُكُمْ فِي كَثِيرٍ مِّنَ الْأَمْرِ لَعَنَّتُمْ : (د) أَتَيْنَاكُمْ مَمَّا كُنْتُمْ تَرْتَعِنَّ وَلَمْ يَلْعَبْ :						
و) مجزوم ه) مجزوم د) مجزوم ج) منصوب ب) منصوب ا) مرفوع						
(۴) مورد - هرکدام (۵/.) نمره						
۴- قال ابن مالک:						
وَالْفِعْلُ مِنْ بَعْدِ الْجَزَاءِ إِنْ يَتَشَرَّنْ بِالْفَأْوَأِ وَالْوَأْوَيْشَيْثِ قَوْنِ						
فعل «یغفر» در آیه زیر به سه وجه مختلف خوانده شده است. توجیه هریک را بیان کنید. چنانچه این فعل را با حرف «ث» به فعل پیشین عطف کنیم، چه اعرابی برای آن صحیح است؟						
﴿وَإِنْ تَبْدُوا مَا فِي أَنفُسِكُمْ أَوْ تُخْفُوهُ يُحَاسِبُكُمْ بِهِ اللَّهُ يَعْفُرُ لِمَنِ يَشَاءُ﴾						
- «مرفوع» بنابر استیناف (۵/.)، «مجزوم» بنابر عطف بر «یحاسبکم» (۵/.)، «منصوب» بنابر در تقدیر گرفتن «آن» ناصبه پس از «فاء» سبیت در جواب اشیاء سته. (۵/.)						
- در صورت عطف به واسطه «ثم»، مرفوع یا مجزوم می‌شود و «نصب» آن جایز نیست. (۵/.)						
۵- اسباب منع صرف هریک از کلمات زیر را بنویسید.						
د) سکران ج) أحمر ب) معدیکرب ا) سعاد						
د) «آن» زائد، وصفیت ج) وزن الفعل، وصفیت ب) علم، ترکیب مجزجی ا) علم، تائیث						

۶- «لو» حرف شرط فی مضیٰ یقتضی امتناع ما یلیه واستلزمـه لتألیـه من غیر تعرـض لنـی التالـی، نحو: «لو قـام زـید لـقام عـمرـو»... وینـتـفـی التـالـی ان نـاسـبـ الـأـولـاـ وـلـمـ يـخـلـفـهـ غـيـرـهـ، نحو: ﴿لَوْ كَانَ فِيهِمَا آللَّهُ إِلَّا اللَّهُ لَفَسَدَتَا﴾

ا) با توجه به متن فوق انتفاء شرط و جزا را در مثال «لو قـام زـید لـقام عـمرـو» توضیح دهد.

ب) علت انتفای جزاء در آیه شریفه را بیان کنید.

ا) در مثال یادشده ما بعد «لو» یعنی «زید قائم» منتفی شده است، اما کلمه «لو» درباره اینکه «قیام عمرو» حاصل شده است یا خیر، ساكت است و تعرضی بدان ندارد. و «قیام عمرو» ممکن است به سبب دیگری حاصل شده باشد.

ب) علت انتفاء جزاء در آیه این است که اگر نتوانیم به جای شرط سبب دیگری را جانشین کنیم و شرط علت منحصره برای تحقق جواب باشد، با انتفاء شرط، جزاء هم منتفی می شود. در آیه علت فساد، فقط وجود آلهه‌ای غیر از خدا وجود ندارد، پس فساد (جزاء) هم محقق نمی شود.

۷- متصله یا منقطعه بودن «أم» را در مثال های زیر با ذکر علت مشخص کنید. (از میان ۶ مورد زیر، تها به ۴ عدد پاسخ گویید)

ب) ﴿أَلَّهُمَ أَرْجُلٌ يَسْتَوْنَ بِهَا أَمْ لَهُمْ أَكْبَرُ يَطْسُوْنَ بِهَا﴾ :
ج) ﴿أَلَّمْ أَشْدُ خَلْقَ أَمِ السَّمَاء﴾ :

د) ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أَنْذَرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ :
ه) ﴿وَإِنْ أَدْرِي أَقْرِبُ أَمْ بَعِيدُ مَا ثُوعَدُونَ﴾ :

الف) منقطعه - زیرا مسبوق به همزه تسویه یا همزه معنیه از «أی» نشده است.

ج) متصله - به علت تقدیم همزه معنیه از «أی»

د) متصله - به علت تقدیم همزه تسویه مقدر

ه) متصله - به علت تقدیم همزه معنیه از «أی».

(۴ مورد - هر کدام ۵ /. نمره)

۸- هریک از مثال های زیر به کدام مورد از موارد لحق (نون) تأکید اشاره دارد؟

د) والله لأضربيك :
ج) إِمَّا نَصْرَبَنَّكَ فَنَحْنُ نَكْرِمُكَ :
ب) هل تَصْرِيبَنَّ زِيَادًا :

الف) لحق به فعل امر.
ب) لحق به فعل مضارع طلبی.
د) لحق به فعلی که جواب قسم آمده است.
ج) لحق به فعل شرطی که پس از «إما» آمده است.

۹- «إِنَّهُ لَا يَجُوزُ اعْتِبَارُ التَّابِعِ الْمُفْرَدِ الْمُعَرِّبِ بَدْلًا إِذَا كَانَ الْمَتَبَوْعُ مُنَادِيًّا، لَأَنَّهُ لَوْ كَانَ كَذَلِكَ لَكَانَ فِي تَقْدِيرِهِ حِرْفُ النَّدَاءِ فِيلَزَمُ ضَمْهُ». وَاسْتَشْكَلَ أَبْنُ هِشَامِ فِي حاشية التسهیل ما عَلَّنَا بِهِ بَأْنَهُمْ يَغْتَفِرُونَ فِي الشَّوَّانِي مَا لَا يَغْتَفِرُونَ فِي الْأَوَّلِيِّ، وَقَدْ جَوَزُوا فِي «إِنَّكَ أَنْتَ» كَوْنَ «أَنْتَ» تَوْكِيدًا وَكُونَهُ بَدْلًا مَعَ أَنَّهُ لَا يَجُوزُ «إِنَّ أَنْتَ». با توجه به متن، وجه «جواز» و وجه «عدم جواز» بدل بودن کلمه «يعمر» را در مثال «يا غلام يعمر» بررسی کنید.

ب) عدم جواز بدلیت
ا) جواز بدلیت

ب) علت بدل نبودن «يعمر» در مثال این است که «يعمر» معرب و منصوب است در حالیکه طبق قاعده «بدل در نیت تکرار عامل است» و «يعمر» به دلیل مفرد معرفه بودن باید مبنی بر ضممه می شد، پس نمی تواند بدل باشد. (۱)

الف) اگر قاعده «يغتفر في الشوانی...» را صحیح بدانیم، دیگر مانعی از بدل بودن «يعمر» نیست، زیرا «يعمر» در رتبه دوم قرار دارد و حرف «يا» تسلطی را که بر «غلام» دارد، بر آن ندارد؛ از این رو، لازم نیست تا «يعمر» مبنی بر ضمّ شود. (۱)